

25. 4. 2005

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Začínáme podnikat: Jak na obchodní rejstřík

Ve všech dosud publikovaných článcích o různých formách podnikání jsme se více či méně zmiňovali o obchodním rejstříku, dnes si proto tento institut více přiblížíme.

Aby se podnikatelské prostředí nezměnilo v neprůhlednou džungli, existuje Obchodní rejstřík (OR), který by měl každému zaručit alespoň minimální možnost seznámit se se situací budoucího obchodního partnera. Internet umožnil, že každý může během jedné minuty u počítače zjistit všechny základní údaje o každé obchodní společnosti a tak se operativně rozhodnout, zda není nebezpečné s ní obchodovat. Pro tyto účely je možné získat informativní výpis na adrese www.justice.cz, který sice není úřední listinou, ale pro běžné použití je naprosto dostačující. Můžeme zde získat dva druhy výpisů: výpis všech údajů a výpis platných údajů. Ve výpisu všech údajů jsou již neplatné údaje podtržuté.

Samotný OR vede každý krajský soud, v Praze městský soud, a zapisují se v něm vždy všechny subjekty, které mají sídlo a podnikají v územním obvodu daného krajského soudu.

Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje týkající se podnikatelů nebo organizačních složek jejich podniků, o nichž to stanoví zákon.

Obchodní rejstřík - věc veřejná

Obchodní rejstřík je ovládán třemi základními principy: principem veřejnosti, principem pozitivní publicity a negativní publicity.

Princip veřejnosti znamená, že je OR každému volně přístupný, každý do něj může nahlížet a pořizovat si z něj výpisy a opisy.

Princip negativní publicity znamená, že proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis do OR, nemůže ten, jehož se zápis týká, namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti, nestanoví-li zákon jinak (pokud uzavřu smlouvu s jednatelem s.r.o., který byl odvolán a toto nebylo zapsáno do OR, pak je smlouva platná. Pokud bych o tom odvolání však prokazatelně při podpisu smlouvy věděl, pak je smlouva neplatná, neboť jsem ji uzavřel s nezpůsobilým subjektem).

Princip pozitivní publicity naopak znamená, že údaje zapsané do OR může osoba, jíž se zápis týká (podnikatel), obecně namítat vůči třetím osobám až od okamžiku jejich zveřejnění, ledaže by prokázala, že byly třetí osobě známy i dříve.

Zápisy se podle své povahy dělí na konstitutivní a deklaratorní. Konstitutivními jsou např. zápisy o vzniku a zániku společností, o zvýšení základního kapitálu a znamenají, že daná skutečnost nastává v okamžiku, kdy nabude právní moci rozhodnutí o zápisu. Naproti tomu deklaratorním zápisem je např. zápis odvolání jednatele nebo jmenování likvidátora. V tom případě daná skutečnost nastává v okamžiku, kdy byl např. likvidátor jmenován a soud tuto skutečnost později pouze osvědčí zápisem.

Musím, nemusím...

Ne pro všechny podnikatelské subjekty je zápis do OR povinností, někteří podnikatelé se nezapisují,

ale mohou se dobrovolně nechat zapsat.

Povinně se zapisují:

- Všechny obchodní společnosti, družstva a jiné právnické osoby o nichž to stanoví zákon (např. státní podniky)
- Zahraniční osoby, které chtějí podnikat na našem území
- Fyzické osoby s obratem nad 120 milionů Kč ročně
- Fyzické osoby provozující živnost průmyslovým způsobem (je v ní spojeno několik na sebe navazujících samostatných živností, např. výroba zbraní – musí se obrábět, mořit, soustružit, lisovat apod.)
- Fyzické osoby o nichž to stanoví zvláštní předpis

Všichni ostatní podnikatelé se mohou nechat do OR zapsat na vlastní žádost.

Obsah obchodního rejstříku

OR se skládá z oddílů a ty se skládají z vložek. Oddíly jsou rozlišené písmenem a označují formu obchodní společnosti (např. oddíl B jsou akciové společnosti, oddíl C jsou s.r.o.), vložky označují jednotlivý subjekt a jsou rozlišeny číslem, a to vzestupně podle doby prvního zápisu daného subjektu do OR.

Pro každou vložku je veden samostatný rejstříkový spis, do něž jsou ukládány všechny písemnosti týkající se operací se zápisem v OR (např. podání, návrhy na zápis apod.) a sbírka listin (tato je veřejně přístupná, ale ne na internetu).

Sbírka listin obsahuje zejména:

- Společenskou smlouvu u další zakladatelské dokumenty
- Rozhodnutí o volbě a odvolání orgánu společnosti a jim podobné listiny
- Výroční zprávy a účetní závěrky, zprávy auditora
- Rozhodnutí o zrušení právnické osoby, o její změně, o její fúzi či rozdělení a obdobné listiny
- Posudky znalců oceňující nepeněžitě vklady do společností
- Rozhodnutí soudu v řízení o konkursu a vyrovnání
- Podpisové vzory osob zavazujících společnost

a mnoho dalších listin.

Do OR se pak zapisuje velké množství údajů, které jsou uvedeny v § 28 -29 Obchodního zákoníku. Patří k nim zejména:

- Firma (obchodní jméno) a bydliště nebo sídlo podnikatele
- Identifikační číslo (IČ)
- Předmět podnikání
- Právní forma společnosti (s.r.o., a.s. atd.)
- Jména a bydliště nebo názvy a sídla statutárních orgánů spolu s údajem, kdy vznikla či zanikla jejich funkce a jakým způsobem za právnickou osobu jednájí
- Specifikace odštěpného závodu, je-li zřízen
- Jméno prokuristy a jeho bydliště

Jak na to?

Po založení společnosti musí společnost nejprve získat oprávnění ke své činnosti. Nejčastěji je tímto

oprávněním živnostenský list, který vydávají vesměs živnostenské odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Podnikatel musí doložit, že toto oprávnění získá nejpozději ke dni, který navrhuje jako den zápisu do OR. Jakmile má potřebný doklad o získání živnostenského oprávnění, pak je oprávněn podat rejstříkovému soudu návrh na zápis do OR. Návrh musí být doložen patřičnými dokumenty, pro zjednodušení lze říct, že je zapotřebí předložit všechny dokumenty, které se nějak dotýkají předmětu zápisu. V něm uvede den, ke kterému žádá provedení zápisu. Nestihne-li soud zápis provést do navrhovaného dne, pak je podnikatel zapsán do OR dnem, kdy nabude rozhodnutí o zápisu do OR právní moci. Teprve toho dne společnost vzniká a fakticky může začít podnikat. Ne dříve.

Zdroj: Osobní finance, Vít Doležálek